

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН ДОКЛАД

от граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив

Андрей Момчилов и Димитър Русинов, „Проект Сървиз“ ЕООД, Румян Сечков, Фондация „Рома-Лом“, Мария Чешмеджиева – ФРР „Рома-Пловдив“

www.eufunds.bg

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

За проекта

Проект BG05SFOP001-2.025-0112 „Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив“ се изпълнява от Фондация за регионално развитие "Рома - Пловдив" в партньорство със Фондация „Рома - Лом“.

Общата цел на проектното предложение е да повиши гражданското участие и независимия мониторинг за откритото и отговорно управление на изпълнението на националните политики за равенство, участие и приобщаване на ромите в община Пловдив.

Проектът предвижда провеждане на граждански мониторинг чрез анализ и оценяване изпълнението на областната стратегия и общинския план на Община Пловдив за изпълнение на националната стратегия за интеграция на ромите. На база на този анализ ще бъдат разработени предложения за преформулиране на общинските политики за интегриране на ромите и подобряване на гражданското участие в тях. След това двете организации ще проведат застъпническа кампания за промотиране на препоръките. През целия проект са предвидени информационни дейности за повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на Националната стратегия на България за равенство, приобщаване и участие на ромите - 2021 - 2030.

Източници на информация

План за действие за интеграция на етническите групи и други социално уязвими групи в община Пловдив (2015-2020)

Стратегията на област Пловдив за интегриране на ромите - 2012-2020;

Националната стратегия на република България за интегриране на ромите – 2012-2020 и плановете за изпълнение на националната стратегия 2012-2020.

Мониторингов доклад на Община Пловдив за 2018 г. за изпълнението на Областна стратегия за интегриране на ромите (2012-2020).

Мониторингов доклад на Община Пловдив за 2019 г. за изпълнението на Областна стратегия за интегриране на ромите (2012-2020).

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

Мониторингов доклад на Община Пловдив за 2020 г. за изпълнението на Областна стратегия за интегриране на ромите (2012-2020).

Въведение

Как се осъществяваха политиките за интеграция на малцинствата

България е страна, в която живеят много и различни етнически общности. Повечето от тях са сравнително малки и техните представители живеят съвместно с останалата част от обществото. Когато говорим за интеграция на малцинствата в България, обикновено имаме предвид етническите общности, които живеят изолирано в отделни квартали или населяват цели региони. Контактите им с останалата част на българското общество са ограничени, което води до непознаване, предразсъдъчно отношение и в крайна сметка до неприемане от макрообществото. Тази изолация много често води до сравнително ниско образователно ниво, лоши битови условия, по-висока от средната за страна заболеваемост, висока безработица и т.н., обобщени в термина етнически общности в неравностойно положение. Такива са предимно изолираните ромски общности и други, живеещи в сходна ситуация. Пловдив е пример за мултиетничен град, в който съжителстват много и различни етнически общности, част от които обитават обособени квартали с описаните по-горе характеристики.

За интегриране на изолираните етнически общности в българското общество започна да се говори открито и активно едва през последните две-три десетилетия. Преди това, по времето на социализма, имаше спорадични кампании, като тази с разселването на роми в новостроящите се панелни комплекси – по едно семейство във вход. Без предварителна подготовка и без съобразяване с това дали семействата могат да се справят в новата среда, резултатите бяха, меко казано, недобри – макрообществото още веднъж се „убеди“, че ромите не могат да се адаптират и трябва да живеят в изолираните си квартали. Затова в началото на 90-те години на миналия век, след отпадането на жилищните рестрикции, почти всички роми и живеещите в сходна ситуация представители на етническите малцинства масово напуснаха панелните си апартаменти и се върнаха в обособените квартали. В Пловдив по това време беше проведен по-различен експеримент. В обособения етнически квартал Столипиново бяха построени десетки панелни блокове, в които бяха заселени местни жители, заедно с хора от другите части на града на паритетен принцип, без никаква подготовка. Съответно отношенията между семействата с различни културни кодове и навици се обтегнаха, стигаше се и до сериозни

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

конфликти. След отпадането на ограниченията, настанените по принуда хора бързо напуснаха квартала, а на тяхно място се настаняха разселените по други райони представители на етническите малцинства. Така Столипиново се превърна в огромен етнически квартал – най-големия в България, а навярно и в Европа. Макар че мнозинството от хората, живеещи там се идентифицират като турци – те са мюсюлмани и майчиният им език е турски, пловдивчани извън изолираните квартали ги наричат роми. Същото се отнася и до другите два големи обособени квартала – Шекер махала и Аджи Асан махала, жителите на които 100% идентифицират себе си като турци.

Деветдесетте години на миналия век се характеризира с развитие на гражданското общество чрез създаването на различни по профил и направления неправителствени организации – фондации и сдружения. Едно от направленията беше именно работа по изравняване на правата на всички общности в българското общество и предимно на тези, които са в най-уязвимо положение, каквото е ромското. Усилията на гражданските организации, работещи за подобряването на живота на ромите в този период постепенно се канализираха в няколко основни направления, които могат да доведат и до пълноценното им интегриране в обществото във всеки аспект, политически, икономически, културен. Като базов за всички останали и с най-много работещи НПО се очерта образованието във всички негови аспекти, от предучилищното до висшето. Без добро образование шансовете за развитие на който и да е човек са минимални – няма реализация на пазара на труда, здравето изисква средства и здравна култура, жилищната среда също изисква като средства, така и по широк кръгзор и т.н. В останалите направления, като заетост, здравеопазване, жилищни условия, помощ при предоставяне на социални услуги, култура и спорт също заработиха местни граждански организации. На основата на излезлите от практиката проблеми започна и работа по застъпничество за промяна на остарялата нормативна база, което да доведе до подобряване на живота на ромите, живеещи предимно в обособените квартали.

Постепенно, през 1998 г., се стигна до идеята за създаване на документ, който нормативно да закрепил усилията на ромските и проромските НПО за интегриране на ромите в българското общество, документ, чрез който държавата поема ангажимент в това направление. След множество консултации с местни организации, неформални лидери и специалисти от различните сфери на социалния и икономически живот, инициативна група от представители на гражданския сектор изработи и представи на Министерски съвет Рамкова програма за равноправно интегриране на ромите в българското общество, която след съответните консултации, процедури и доработки беше

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

официално подписана през април 1999 г. от Зам. Председателя на МС Веселин Методиев. Беше изграден консултативен орган към Министерски съвет, който да се занимава с етническите въпроси – Национален съвет по етническите и демографските въпроси със секретариат и членове от правителството на ниво зам. Министри и представители на граждански организации. На областно ниво бяха назначени експерти по етническите въпроси, които да координират дейностите с общините на областно ниво. В почти 70% от общините бяха назначени експерти или специалисти по етническите въпроси, които да отговарят за интеграционните политики на местно ниво.

Във връзка с изтичането на срока на действие на първата Рамкова програма, през 2010 г., след обсъждания с гражданския сектор и съответните ресорни министерства, беше приета нова Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество (2010-2020). Тя продължаваше стратегическите насоки на предишната програма, като, според авторите, надграждаше предишната, отчитайки новите реалности. Новата Рамкова програма беше подложена на сериозни критики от страна на ромските и проромските НПО като несъстоятелна, без особени ангажименти от страна на държавата. Те се позоваваха и на предишната, която, както и тази имат пожелателен характер – рамка, а не истински стратегически документ.

Натискът на гражданските организации за създаване на работещ документ за интеграция на ромите съвпадна и със *Съобщение на Европейската комисия /ЕК/ от 05 април 2011 г. - Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 година*. Така Рамковата програма беше преработена основно и през 2012 г. беше приета Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) с решение на Народното събрание. Трябва да отбележим, че българската е единствената стратегия за ромска интеграция от всички държави-членки на съюза, която е приета от националния парламент на страната. В нея е написано, че оперативното изпълнение ще се осъществява чрез План за действие (ПД), изпълняван в два периода. Първият период, 2012-2014 г., завършва с изпълнението на Националния план за действие по международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 година. Вторият период, 2014-2020 г., обхваща следващия програмен период на Европейския съюз по Оперативните програми за България с оглед финансовата подкрепа и чрез инструментите на ЕС. За съжаление още с приемането на този текст става ясно, че правителството ще разчита изцяло на европейските фондове за дейностите по интеграция на ромите.

Съгласно стратегията, всяка област трябва да изготви своя стратегия в духа и принципите на националната, като се съобразява със спецификите на региона и след широко обсъждане с местните граждански организации и ромските общности. От своя страна,

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

Общините от съответната област, като се съобразяват със структурата и приоритетите на Националния план за действие, е необходимо да разработят Планове за действие съобразно с нуждите и възможностите си, които да бъдат приети от съответните Общински съвети. По време на процеса на разработване общинските планове за действие е необходимо да бъдат подложени на широко обсъждане сред ромските общности във всички населени места от общината. Във връзка с трудностите при разработването на общинските планове за действие, породени основно от липсата на капацитет, правителството, чрез секретариата на консултативния орган, който беше преименуван на *Национален съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси - НССЕИВ*, насочи човешки ресурси за подпомагане на общините при създаването им. Както беше описано по-горе, общинските планове трябваше да обхващат два периода, като след първия беше необходимо да се направи анализ на извършеното и на негова основа да бъде разработен следващия. Редица общини не успяха да извършат поставените им задачи в срок и вторият етап от разработването, обсъждането и изпълнението на плановете започна по различно време, в някои случаи разминаванията достигнаха до две години.

Разработването на следващ документ, отнасящ се до подобряване на положението на ромите и тяхната интеграция, който да замести Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) трябваше да започне поне година по-рано с „Оценка на интеграционните политики към ромите в България в периода 2012-2019 г.“, целяща да идентифицира ключовите проблемни области и пропуски в интеграционната политика. За съжаление, по редица причини, разработването се забави: групите за работа по отделните направления не се събираха редовно или въобще не събираха, в тях бяха включени определени хора за сметка на други – все неща, които попречиха за навременното написване на качествено предложение. Затова вариантът на стратегия, предложен в указаните срокове беше подложен на сериозни критики от страна на ромските НПО и работата по нея беше стопирана. Като аргумент за прекъсването на работата послужи и КОВИД пандемията, а по-късно и политическата криза. Същевременно към областните администрации и от там – към общините вече беше спуснато указание да си разработят съответно областни стратегии за интеграция на ромите и общински планове за действие, които да заместят изтичащите документи за предишния период.

Съгласно *Съобщение на Комисията до Европейския Парламент и Съвета от 7 октомври 2020 „Съюз на равенството: Стратегическа рамка на ЕС за ромите за равенство, включване и участие“*, както и анексите към него *„Насоки за планиране и прилагане на*

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

националните ромски стратегически рамки“ и „Портфолио от показатели“ което указваше да не се бърза с приемането на националните стратегии, работата продължи в конструктивна обстановка. Така, след серия от консултации на 5 май 2022 г. Министерски съвет със свое решение прие *Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 - 2030)*. Към нея беше приложен и Национален план за действие за следващите две години. Той следваше приоритетите на стратегията и включваше предложенията на съответните министерства, Комисията за защита от дискриминация и др. Предвиждаше се по-късно през същата година планът да се актуализира за следващите две години. За съжаление политическата криза стопа работата по НПД.

Област Пловдив, както и община Пловдив изцяло са се придържали към инструкциите, получавани от секретариата на НСЕИВ за разработване съответно на областни стратегии и общински планове за действие, както за периода 2012-2020 г. така и за новия – 2020-2030 година. През първия период според инструкциите общините приемат своите планове за част от периода - 2012-2014 г., а областната стратегия обхваща целия период до 2020 година. Общинският план на община Пловдив за втората част от 2015 до 2020 г. е приет с една година закъснение от първоначалната инструкция. Поради множество причини редица общини не успяват да изготвят плановете си навреме и секретариатът на НСЕИВ им дава възможност да направят това с двегодишен отлагателен срок. Община Пловдив също се е възползвала от отлагането и общинският съвет приема своя план през май 2016 година.

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

I. Взаимовръзки между национални и областни стратегии и тази в съответната община

Националната стратегия 2012-2020 г. обхваща 6 „приоритета“: образование, здравеопазване, жилищни условия, заетост, върховенство на закона и недискриминация, култура и медии

От своя страна областната стратегията за същия период обхваща 6 „приоритетни области“ на интеграционната политика: образование; здравеопазване; жилищни условия; заетост; върховенство на закона и недискриминация; култура, спорт и медии. Прави впечатление добавянето на спорта към приоритета „Култура и медии“ в областната стратегия на Пловдив.

Общинският план за действие (2015-2020 г.) включва шест „приоритета“: образование, здравеопазване, жилищни условия *и инфраструктура*, заетост *и социално включване, спазване на законите* и недискриминация, култура, спорт и медии. Тук отбелязваме няколко разлики в сравнение с областната и националната стратегии. Уместно според нас към приоритетната област „Жилищни условия“ е добавен и проблемът със състоянието на инфраструктурата, доколкото важен елемент от жилищните условия е достъпът до комунални услуги, изграждането и поддържането на които от своя страна са инфраструктурни инвестиции.

Към приоритетната област „Заетост“ е добавено социално включване, което може би е резултат от опита и капацитета на голяма община като Пловдив да планира и управлява социални услуги и проекти за социална интеграция.

Специфична формулировка е възприета по отношение на пети приоритет, където вместо „Върховенство на закона“ в Плана на Община Пловдив откриваме „Спазване на законите“. По наше мнение тази формулировка първо не покрива напълно смисловото съдържание на термина „върховенство на закона“, а от друга страна притежава известна негативна конотация, указваща че неспазването на законите е проблем, характерен за ромската общност.

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

Приоритет „Образование“

Към заявените в оперативната цел на Националната стратегия „Обхващане и задържане на ромските деца и ученици в образователната система“ и „Осигуряване на качествено образование“, Областната стратегия поставя като цел постигане на образователен статус, който да отговаря на пазара на труда. Същевременно на ниво оперативна цел Областната стратегия не споменава „мултикултурна образователна среда“.

По отношение на целите за изпълнение в рамките на приоритета, с малки разлики във формулировките, Областната стратегия повтаря целите на Националната стратегия. Прави впечатление липсата на цел, свързана с осигуряването на образователни медиатори за подготвителния курс и средното образование.

Национална стратегия 2012-2020	Областна стратегия 2012-2020
1. Гарантиране правото на равен достъп до качествено образование, включително чрез интеграция на ромски деца и ученици в етнически смесени детски градини и училища.	1. Равни гарантирани права до качествено образование чрез интеграция на ромски деца и ученици в смесените и обособените групи и класове в детските градини и училищата.
2. Повишаване на качеството на образование в обособените детски градини и училища в големите ромски квартали и в селските региони, в които учат предимно ромски деца.	2. Целенасочено и постоянно мотивиране от ранна предучилищна възраст на необходимостта от задържане в училище за получаване на по-висок образователен статус с обхват на действие както в смесените, така и в обособените детски градини и училища в големите ромски квартали и в селските региони, в които учат предимно ромски деца.
3. Обучение в дух на толерантност и недискриминация в детските градини и в училищата чрез съхраняване и развиване на културната идентичност на деца и ученици от ромски произход.	3. Обучение по човешки права и

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

<p>4. Превенция на отпадане от училище и оgramотяване на неграмотни и малограмотни възрастни роми.</p> <p>5. Прилагане на разнообразни форми и програми за работа с деца с трудности и дефицити в обучението и отпаднали от училище с цел тяхната реинтеграция.</p> <p>6. Приобщаване и приемане на родителите роми към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот.</p> <p>7. Усъвършенстване на образователните условия за качествено образование чрез квалификация на педагогическите специалисти за взаимодействие в мултиетническа образователна среда, интеркултурна компетентност у директорите, учителите и другите педагогически специалисти.</p> <p>8. Въвеждане на практиката на образователен медиатор в системата на подготвителния клас и средното образование.</p>	<p>възпитание в активно гражданство (равенство, недискриминация, толерантност, сигурност) в детските градини и в училищата чрез съхраняване и разпространение на културата, традициите и способностите на деца и ученици от ромски произход.</p> <p>4. Реинтеграция на ромите, отпаднали от училище, с трудности и дефицити в обучението, чрез прилагане на актуални форми и програми за работа с тях.</p> <p>5. Превенция на отпадане от училище и оgramотяване на неграмотни и малограмотни възрастни роми.</p> <p>6. Приобщаване и приемане на родителите роми към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот.</p> <p>7. Усъвършенстване на образователните условия за качествено образование чрез разработване на квалификационни програми за взаимодействие в мултиетническа образователна среда и интеркултурна компетентност у директорите, учителите, педагогическите съветници и психолозите.</p>
---	---

По отношение на общинския план (2015-2020 г.) формулираните цели са само две: гарантиране правото на равен достъп до образование и „по-висока степен“ и качество на

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

образователните услуги. Дефинирани са общо четири задачи, две от които са насочени към процесите по десегрегация на училищата и детските градини. Разработване на образователни програми и проекти за ромските деца откриваме като задача, и като дейност.

Целта да се гарантира правото на равен достъп на децата до образование на пръв поглед се изчерпва с „мотивиране на родителите и децата към образованието като ценност“. Все пак в дейностите се предвижда разработване на образователни програми за деца с различен етнически произход. Това е ключова задача, доколкото предвидената дейност за психологическа подкрепа на децата за адаптацията им няма да доведе до решаване на основните проблеми в образователната система, а именно липсата на адаптирани методи на преподаване, които да са приобщаващи и да помагат на всички деца да реализират пълния си потенциал.

Приоритет „Здравеопазване“

Оперативната цел на Националната стратегия 2012-2020 г. по приоритет „Здравеопазване“ предвижда осигуряване на равенство в достъпа до качествени здравни услуги и превантивни програми. Макар и с по-различна формулировка, и с добавяне на постигането на „по-добър здравен статус“, целта в Областната стратегия се припокрива с тази в Националната.

Целите за изпълнение според Националната стратегия са пет. Толкова са и целите за изпълнение в Областната стратегия 2012-2020 г., но в съдържанието им се наблюдават известни разлики.

Национална стратегия 2012-2020	Областна стратегия 2012-2020
1. Превантивни грижи за майчино и детско здравеопазване. 2. Осигуряване на равенство в достъпа до здравни услуги на лицата в неравностойно положение, принадлежащи към етнически	1. Превенция на рисковите заболявания, ранната раждаемост и детската смъртност сред ромското население с осигуряване на достъп до ранна диагностика, редовна профилактика и информираност. 2. Повишаване броя на квалифицираните роми, работещи в здравната система.

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

<p>малцинства.</p> <p>3. Повишаване броя на квалифицираните роми, работещи в здравната система. Развиване на медиаторството и на различни форми на работа за и във общността (здравно-социални центрове и др.).</p> <p>4. Повишаване на здравните знания и осигуряване на достъп до здравна информация.</p> <p>5. Разширяване обхвата на здравноосигурените лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства, чрез предприемане на законодателни инициативи по отношение на здравното осигуряване на социално слабите, в това число и на дълготрайно безработните.</p>	<p>Развиване на медиаторството и на различни форми на работа за и в общността (здравни социални центрове и др.).</p> <p>3. Създаване и възстановяване на практики, свързани със здравното обучение и образование, за повишаване на здравните знания сред ромското население.</p> <p>4. Намаляване на относителния дял на здравнонеосигурените лица от ромски произход чрез предприемане на законодателни инициативи по отношение на здравното осигуряване на лица с ниски доходи, в това число и на дълготрайно безработните.</p> <p>5. Мониторинг на здравното състояние на лицата в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства - разработване и внедряване на механизми за наблюдение и оценяване на здравното състояние на ромското население.</p>
---	---

Прави впечатление, че превантивните грижи и майчиното и детското здравеопазване не са изведени като самостоятелна цел в Областната стратегия. По отношение на повишаване броя на здравноосигурените и осигуряването на равен достъп за лицата в неравностойно положение е налице синергия между Националната и областната стратегия. Областната стратегия също си поставя за цел повишаването на броя на квалифицираните роми, работещи в здравната система и развитие на здравното

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

медиаторство. В Областната стратегия по-силно се набляга на превенцията и профилактиката.

В Общинския план 2015-2020 г. откриваме три основни акцента:

- профилактика (оптимизиране на профилактичните програми, имунопрофилактика, профилактика на социално значимите заболявания);
- увеличаване броя на здравноосигурените, с цел подобряване на достъпа до здравеопазване;
- майчино и детско здраве.

Общинският план набляга на работата на здравните медиатори, в частност в полето на детското здравеопазване.

Приоритет „Жилищни условия” (и инфраструктура)

Оперативната цел на Областната стратегия е по-добре развита и дефинирана от тази в Националната стратегия. Последната е комбинация от две от целите за изпълнение („подобряване на жилищните условия” и „проектиране и изграждане на техническа инфраструктура”), докато Областната се фокусира върху благоустройство на районите с компактно ромско население, регулиране на териториите, и си поставя за крайна цел деконцентрацията на тези компактни групи.

По отношение на целите за изпълнение, до голяма степен имаме припокриване.

Национална стратегия 2012-2020	Областна стратегия 2012-2020
1. Подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско население, целящи осигуряването на съвременна жилищна среда.	1. Подобряване на жилищните условия в квартали с компактно ромско население, целящи осигуряването на осъвременена жилищна среда.
2. Отреждане на нови територии за жилищно строителство с възможности за деконцентриране на компактните и обособени ромски квартали.	2. Отреждане на нови територии за жилищно строителство и създаване на условия за узаконяване на вече съществуващи жилищни сгради на база
3. Продължаване на процеса на	минимални стандарти с цел

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

<p>изработване на кадастрални карти и кадастрални регистри, които да обхващат зони с компактно ромско население и установените нови зони за жилищно строителство.</p> <p>4. Актуализация/изработване на подробни устройствени планове на съществуващи и новоотредени терени.</p> <p>5. Проектиране и изграждане на техническа инфраструктура - водоснабдяване, канализация, улична мрежа и благоустрояване, и др.</p> <p>6. Изграждане, осигуряване на социални жилища.</p> <p>7. Осигуряване на подходящо алтернативно жилищно настаняване в случай на евикция на ромски семейства от домовете, които обитават незаконно, или при опасност за тяхната сигурност и здраве.</p> <p>8. Усъвършенстване и допълване на законодателството в областта на жилищните условия.</p> <p>9. Изграждане/реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.</p> <p>10. Формиране на отношение на отговорен и добър стопанин при предоставяне на право на ползване на</p>	<p>деконцентриране на компактните и обособени ромски квартали.</p> <p>3. Актуализация/изработване на подробни устройствени планове на съществуващи и новоотредени терени, които обхващат зони с компактно ромско население, чрез продължаване на процеса на изработване на кадастрални карти и кадастрални регистри.</p> <p>4. Проектиране и изграждане на техническа инфраструктура - водоснабдяване, канализация, улична мрежа и благоустрояване.</p> <p>5. Изграждане, осигуряване на социални жилища за лица от ромски произход и други лица в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация на територията на област Пловдив.</p> <p>6. Изграждане/реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, здравеопазването, културата и спорта.</p>
---	--

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

недвижим имот. Привличане на НПО и изявени лица от общността по места за изграждане на съвременни поведенчески модели.	
--	--

Между Националната и Областната стратегии съществуват няколко по-важни разлики. Областната стратегия изрично си поставя за цел търсене на възможности за узаконяване на незаконни жилищни постройки. Същевременно в нея се говори за изграждане на социални жилища, без да се споменава евентуалната нужда от осигуряване на алтернативно жилище в случай на евикция.

В Областната стратегия не е изведена задача за „формиране на отношение на отговорен и добър стопанин при предоставяне на право на ползване на недвижим имот“, цел, която е детайлно развита в Националната стратегия.

Общинският план 2015-2020 г. е фокусиран върху материалните инвестиции. Целите за подобряване на жилищните условия и благоустрояване на кварталите са осмислени от три основни задачи:

- регулиране;
- подобряване на инфраструктурата и изграждане на нова;
- изграждане на социални жилища.

Тези задачи са развити в детайл в рамките на седем подробно описани дейности, всяка от които е остойностена и с предпологаем източник на финансиране.

Приоритет „Заетост“ (и социално включване)

И по отношение на този приоритет може да отбележим, че оперативната цел в Областната стратегия е по-детайлно развита, отколкото в Националната. В Националната стратегия 2012-2020 г. целта е „подобряване на достъпа на ромите до пазара на труда“ и „повишаване на дела на заетите сред тях“. В Областната стратегия 2012-2020 г. се говори за осигуряване на „равни възможности за реализация на пазара на труда“ (което

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

предполага по-активно поведение отколкото просто осигуряване на достъп), както и за „адаптиране на работната сила“.

Прегледът на целите за изпълнение в Областната стратегия показва обаче отсъствие на част от ангажиментите, дефинирани в Националната стратегия 2012-2020 г.

Национална стратегия 2012-2020	Областна стратегия 2012-2020
<p>1. Осигуряване на достъп на ромите до пазара на труда и до различни инструменти и инициативи за самостоятелна заетост. Квалификация и преквалификация на безработни роми, както и на заети роми в съответствие с професии, търсени на пазара на труда.</p> <p>2. Насърчаване на заетостта чрез провеждане на обучение на безработни лица за ключови компетентности.</p> <p>3. Насърчаване на предприемачеството, стартиране и управление на собствен бизнес.</p> <p>4. Конкретни механизми за осигуряване на устойчива заетост на роми в активна трудова възраст заедно с представители на работодателите, синдикатите, общините и организациите на ромската общност.</p> <p>5. Насърчаване на социалния и гражданския диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите.</p> <p>6. Въвеждане на правни и</p>	<p>1. Предотвратяване на риска от изпадане в бедност и социална изолация на представителите на ромската общност чрез заетост и подобряване на качеството на работната сила за заработване на доходи.</p> <p>2. Осигуряване на достъп на ромите до пазара на труда и до различни инструменти и инициативи за самостоятелна заетост. Квалификация и преквалификация на безработни и заети роми в съответствие с нуждите на пазара на труда в област Пловдив;</p> <p>3. Провеждане на обучения, насочени към безработни лица за придобиване на ключови компетентности с цел насърчаване на устойчива заетост.</p> <p>4. Повишаване на доходите от труд чрез насърчаване на предприемачеството, стартиране и управление на собствен бизнес.</p> <p>5. Насърчаване на социалния и гражданския диалог заедно с представители на работодателите, синдикатите, общините и организациите</p>

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

<p>икономически механизми за стимулиране на работодателите да наемат на работа лица от ромски произход, вкл. чрез прилагане на механизмите за корпоративна социална отговорност, субсидирана заетост и др.</p> <p>7. Активизиране на продължително безработни и икономически неактивни лица чрез насърчаване на трудовото медиаторство.</p> <p>8. Насърчаване заетостта на зелени работни места чрез субсидиране на работни места в екологични дейности за създаване на качествена заетост и опазване на околната среда.</p>	<p>на ромската общност за осигуряване на конкретни механизми за устойчива заетост на роми в активна трудова възраст.</p> <p>6. Активизиране на продължително безработни и икономически неактивни лица чрез насърчаване на трудовото медиаторство.</p>
--	---

Основните разлики между Областната стратегия и Националната такава са две: в Областната липсва ангажимент за „въвеждане на правни и икономически механизми за стимулиране на работодателите да наемат на работа лица от ромски произход“. Само отчасти това може да се обясни с нуждата от законодателни инициативи, които не са релевантни за нивото на областната администрация. Възможностите за реализиране на икономически механизми, за ангажиране на корпоративната социална отговорност не зависят само от наличието на законодателство, а и от проактивен подход от страна на администрацията (а и местната власт).

Другата тема, която отсъства в Областната стратегия е ангажимента за насърчаване на зелената икономика, изрично записан в Националната стратегия 2012-2020 г.

В Общинския план 2015-2020 г. акцентите са четири, като първият от тях не е засегнат нито в Националната, нито в Областната стратегия:

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

- услуги за деца и родители, които да позволят на родителите да се включат активно в икономическия живот/ пазара на труда;
- повишаване на конкурентноспособността на целевата група на пазара на труда (образование, обучение, квалификация);
- насърчаване на предприемачеството (създаване на условия за кредитиране на малък и среден бизнес, обучение в създаване на собствен бизнес, изграждане на пазар в Столипиново);
- субсидирана заетост/ социална икономика (запазване на заетостта в общинските предприятия, създаване на социални предприятия, дейности и услуги за хора с увреждания).

Не е ясна логиката на включването тук на разширяването на обхвата на социалните трапезарии, като може би това е обусловило (или е обусловено от) добавянето на „социално включване“ в наименованието на приоритета.

Приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“

С това наименование приоритетът е вписан в Националната и в Областната стратегии 2012-2020 г. Оперативната цел в двата стратегически документа е почти идентична, като Областната споменава изрично като нежелана проява „езика на омразата“, който по-скоро може да се приеме, че се поглъща от по-глобалния термин „прояви на нетолерантност“.

В тази приоритетна сфера Областната стратегия най-силно се придържа към дефинираните цели за изпълнение на Националната стратегия 2012-2020 г. И в двете са разписани по десет такива цели, като в Областната те са само перефразирани, като е спазена съответната номерация на отделните цели.

Национална стратегия 2012-2020	Областна стратегия 2012-2020
1. Повишаване гаранциите за ефективна защита на правата на българските граждани в уязвимо	1. Да се гарантира ефективната защита на правата на социално уязвимите малцинствени групи.

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

<p>социално положение, принадлежащи към различни етнически групи.</p> <p>2. Ефективно прилагане на политиките за интеграция на ромите за постигане на равенство, достойно съществуване и пълноценно участие в обществения живот.</p> <p>3. Преодоляване на културните бариери в общуването и всякакви форми на дискриминационни нагласи.</p> <p>4. Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез всички форми, вкл. и спорт.</p> <p>5. Формиране на култура за равнопоставеност на ромските жени. Насърчаване на тяхното пълноценно индивидуално, социално и икономическо участие в обществения живот.</p> <p>6. Предприемане на целенасочени мерки и иновативни интегрирани услуги за повишаване на родителския капацитет в подкрепа на уязвимите семейства, подобряване на родителската грижа и за защита правата на децата.</p> <p>7. Повишаване на институционалната и на обществената чувствителност и нетърпимост към прояви на дискриминация и "език на омразата".</p>	<p>2. Да се осигури достойно съществуване и пълноценно участие в обществения живот чрез ефективно прилагане на политиките за интегриране на ромите.</p> <p>3. Да се ползват принципите на равни възможности в общуването за преодоляване на културните бариери и дискриминационни нагласи в обществото.</p> <p>4. Следване принципа за толерантност в междуетническите отношения под всички форми, включително спорт, културни и образователни дейности.</p> <p>5. Интегриране на ромските жени чрез насърчаването им за активно участие във всички сфери на обществения живот.</p> <p>6. Прилагане на услуги и насочващи мерки за гарантиране правата на децата чрез адекватна родителска грижа.</p> <p>7. Засилване на институционалната и обществена нетърпимост към прояви на дискриминация и езика на омразата чрез подобряване ефективността на работа на МКБППМН и превенция в ранна младежка възраст на етническата нетърпимост сред децата.</p> <p>8. Спазване принципите на равенство пред закона и недопускане от правораздаващите органи прояви на дискриминация, насилие или омраза, основани на етнически признак, чрез</p>
--	---

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

<p>Приоритетно предприемане на мерки за превенция на етнически мотивирана радикализация особено в младежка възраст.</p> <p>8. Повишаване на капацитета на правоприлагащите органи по отношение на борбата с престъпленията и проявите на дискриминация, насилие или омраза, основани на етническа принадлежност.</p> <p>9. Увеличаване на усилията в борбата с трафика на хора чрез ефективно прилагане на заложеното в документите на ООН, Съвета на Европа и ЕС и използване на съществуващите в ЕС инструменти.</p> <p>10. Повишаване на правната култура във връзка с придобиването, ползването и съхраняването на български лични документи.</p>	<p>непрекъснато повишаване на капацитета им.</p> <p>9. Ефективно прилагане на съществуващите в ЕС инструменти за успешното справяне с трафика на хора чрез ефективното прилагане на предвидените мерки в документите на ООН и Съвета на Европа.</p> <p>10. Повишаване на правната култура за отговорно отношение към българските документи за самоличност във връзка с придобиването, ползването и съхраняването им.</p>
---	--

За разлика от Националната, а оттам и Областната стратегия за интеграция 2012-2020 г., Общинският план съдържа малко на брой цели и задачи в това направление. Те са фокусирани най-вече към популяризиране на антидискриминационното законодателство и дейности за повишаване на уменията на институциите за недопускане на прояви на дискриминация (три от четирите дейности). Като специфична цел е записано правното консултиране и подкрепа, за което е предвидена като дейност „системна работа в етническите квартали за познаване и спазване на законите“, и дори изграждане на консултативен кабинет по правни въпроси.

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

Приоритет „Култура, спорт и медии“

Тук на първо място следва да отбележим, че Националната стратегия предвижда в рамките на този приоритет само „Култура“ и „Медии“. Двете области са разграничени, като всяка от тях има своя собствена оперативна цел.

Култура

И Националната, и Областната стратегия приоритизират създаването на условия за достъп до културния живот и съхранение и промотиране на ромската култура и творчество. Областната стратегия обаче включва и спорта като средство за подобряване на взаимното приемане между различните етнически общности.

Целите за изпълнение по това направление в Националната стратегия са три. Те са репродуцирани и в Областната стратегия, като към тях е добавена и четвърта, а именно „интеграция чрез спорта в различните му прояви“.

Национална стратегия 2012-2020	Областна стратегия 2012-2020
1. Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромите. 2. Развитие на любителското изкуство сред ромите като предпоставка за професионално развитие и реализация. 3. Стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот.	1. Запазване и разпространяване на културните обичаи и традиции на ромите. 2. Използване на любителското изкуство сред ромите като условие за професионално изграждане и реализация. 3. Насърчаване на активните проявления на ромската общност в обществените и културните мероприятия. 4. Постигане на обществена интеграция на ромския етнос чрез спорта в различните му прояви.

В Общинския план 2015-2020 г. в това направление са разписани общо четири цели, които засягат направленията „Култура“ (развитие на межкултурното сътрудничество и

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

дейности във връзка с „Пловдив – Европейска столица на културата 2019“) и „Спорт“ (масовизиране на спорта и използването му като средство за възпитание).

По отношение на межкултурното сътрудничество като задача е разписано популяризирането и съхранението на традициите и културната идентичност на различните етноси, като за съжаление всичките седем предвидени дейности в това направление представляват честване на определени празници. Би било добре да се потърсят и други форми и методи за съвместни дейности на представители на различни етноси.

По отношение на спорта се предвижда подобряване на материалната база за практикуване на спорт, и една интересна идея – за създаване на футболен клуб в Столипиново, който да участва в местните първенства.

Медии

Оперативните цели и на Националната, и на Областната стратегия 2012-2020 акцентират върху обективното и безпристрастно представяне на ромската общност в медиите и недопускане на предразсъдъци и дискриминация. В тази приоритетна област липсват различия между Националната и Областната стратегия, като и в двете са дефинирани по три идентични цели за изпълнение.

Национална стратегия 2012-2020	Областна стратегия 2012-2020
1. Представяне на ромската общност - проблеми, традиции, култура и съвременни достижения във всички сфери на обществения живот в печатните и електронните медии.	1. По-добре информирано гражданство чрез медийното отразяване на актуалните проблеми, предизвикателствата на традициите към съвременността и постиженията на ромската общност във всички обществени сфери.
2. Насърчаване, мотивиране и стимулиране на журналисти от ромски произход да работят в средствата за масова комуникация.	2. Създаване на условия за професионална реализация на журналисти от ромски произход.
3. Противодействие на проявите на	3. Преодоляване на предразсъдъците и

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

"език на омразата" в печатните и електронните медии.	предубежденията спрямо ромите и противодействие на проявите на езика на омразата в средствата за масова комуникация.
--	--

В направлението „Медии“ в Общинския план 2015-2020 г. не откриваме цели или задачи, но са разписани две дейности. Те представляват създаването на информационни канали, първият от които цели да запознава медиите с дейностите на местната власт по интеграция на различните етнически групи, а другият цели да осигури възможност за работа в сферата на медиите за представители на самите етнически групи.

II. Процес на създаване на стратегията

Фактически подобна възможност не беше предоставена, защото подготовката на плана беше извършена от администрацията на общината и беше консултирана с представители на НПО, но не и широко обсъждана с хората от квартала.

Не си спомням да са правени обсъждания в квартала. По това време работех във фондацията и единствено нейният председател участваше в някакви дискусии на общинско ниво като член на различни консултативни съвети.

Администрацията се занимаваше с разработването на плана. Не са ни канили на дискусии, но аз съм участвал, защото никой не може да ме спре.

Общинският план за интеграция 2015-2020 г. е на практика продължение на предходния с добавени задачи и дейности към вече установените направления.

За съжаление, ОПД не съдържа информация за самия процес по създаване на плана. Не са ясни участниците, нито като институции/ организации, нито като индивидуални специалисти. Така на практика е трудно да се коментира въпроса доколко в подготовката на стратегическия документ са се включили всички заинтересовани страни, и до каква степен. Според интервюирани представители на общността активни действия към обществено обсъждане не са били предприемани от администрацията, а участието на лидери от общността е било по инициатива на последните.

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

Пак по гореспоменатите причини документът не съдържа и данни за използваните методи на стратегическо планиране. В рамките на проведените дълбочинни интервюта и фокус група с представители на различни институции, организации и хора от общността, можем да установим до известна степен начина на протичане на процеса по създаване на плана, а именно чрез указания до отделни сектори на администрацията за подаване на предложения по съответните направления, както и данни за проекти по тези направления, които се изпълняват или предстои да се изпълняват. Получената информация съответно е била сглобена в план, който да се предложи за гласуване на Общинския съвет.

III. Анализ за целите на стратегическото планиране

Общинският план за действие 2015-2020 г. не съдържа аналитична част, която да съдържа информация за ситуацията и обосновка на предлаганите цели и мерки. Приемайки, че този план е продължение на предходния, открихме данни от аналитичен характер в Плана от 2012 до 2014 г. Като изключим актуалните все още тогава резултати от Преброяването на населението 2011 г., публикуваните ключови данни от направленията „Образование“, „Здравеопазване“, „Заетост“, конкретно за целевия ареал, цитират проучвания от 2001 и 2006 г. Към 2016г., когато е приет въпросният Общински план за действие 2015-2020 г., тези данни вече не са били валидни. Още по-малко валидни са били към 2020 г., когато мониторинговите доклади продължават да ги цитират в уводната си част.

Поради липсата на актуална аналитична част не можем да коментираме доколко заявените с Общинския план за действие 2015-2020 г. цели и задачи отговарят на реалните потребности на ромските общности. Разчита се на експертността на висшестоящ документ, какъвто е Националната стратегия 2012-2020 г., и убеждението, че трябва да се предвидят същите цели и дейности, каквито са разписани и в нея.

Колкото до потребностите, макар и да са релевантни (ромите наистина имат по-нисък образователен статус и сред тях наистина има по-висока безработица), липсата на проследяване на динамиката и ефекта върху нея от предходни интервенции означава, че едни и същи проблеми се цитират на почти стереотипен принцип. Според един от интервюираните представители на общността, резултатите от работата по плана не са

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

удовлетворяващи, защото представителите на администрацията „включваха дейности, за които вече имаше договорка, че ще се финансират по проекти“.

Пренебрегването на някои потребности има потенциала да нанесе сериозни вреди върху иначе добре замислени и провеждани интервенции. Добър пример за това са хилядите лица без документи за самоличност, което е предпоставка за пълно блокиране на всякакъв достъп до здравеопазване, социални и административни услуги и т.н.

IV. Цели, мерки/ задачи и очаквани резултати

Структурата на текста на Общинския план за действие 2015-2020 г. е представена в табличен вид. В йерархично отношение всеки приоритет има цели, задачи и дейности. Прави впечатление, че те не са свързани, а изброени, т.е. не е налице подход, при който чрез изпълнението на дадена дейност да се реши дадена задача, като така се постига дадена цел. Това затруднява оценката доколко конкретните дейности наистина отговарят на поставените цели и дали е логична корелацията между тях.

По отношение на конкретните дейности, в плана са посочени следните данни за всяка една от тях:

- Отговорна институция
- Времеви период
- Финансиране, което обхваща средства, източник, и индикатори.

По отношение на отговорната институция, липсва детайлно разпределяне на задачите вътре в рамките на общинската администрация, а в ОПД бива записана „Община Пловдив“.

Като времеви период почти без изключение е вписан периодът на действие на ОПД – 2015 до 2020 г., въпреки че планът е приет едва през май 2016 г. Три конкретни мерки са записани като стартиращи през 2017 г., а няколко други – като постоянно действащи („ежегодно“).

Финансиране като размер е посочено почти навсякъде в Общинския план 2015-2020 г. Като източници вписаните такива са дефинирани доста глобално: бюджет на Община

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

Пловдив, фондове на Европейския съюз или съвсем общото „програми и проекти“. Сигурните финансираня са посочени по-конкретно, например Световната банка.

Индикатори за изпълнение на задачите са записани за всяка една от тях. За съжаление те разкриват две слабости:

- На първо място – касае се най-вече за индикатори за процес („брой деца получили подкрепа“ по български език или „брой дадени кредити“ за малък и среден бизнес) вмесно индикатори за резултат/ ефект (ако използваме горните примери – „ниво на подобро владееие на български език“ или „дял на успешно обслужваните кредити“).
- На второ място, за индикаторите не са посочени нито базови, нито целени стойности, което не позволява оценка на обхвата на предвидените дейности и мерки, нито на това до каква степен те са били изпълнени.

V. Мониторинг. оценка и ревизия

Липсва ясно разписана процедура за мониторинг на изпълнението на Общинския план за действие. Не са посочени отговорни органи, процес на мониторинг и оценка, срокове, мерки при неизпълнение. Единствено в Решение №239 от 26.5.2016 г., с което е приет Общинският план за действие намираме текст, според който „документът е отворен за актуализация в зависимост от потребностите на населението на град Пловдив.“ Не са налице никакви данни обаче планът да е бил ревизиран или актуализиран в периода 2015-2020 г.

Правилата за изготвянето на периодични отчети/ доклади по изпълнението на ОПД са резултат от изискванията и процедурите, записани в Областната стратегия. Процесът по подаването им е сходен на този по създаване на плана, а именно с въпросници до отделните сектори в администрацията, на базата на които се създава годишен мониторингов доклад.

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

VI. Анализ на изпълнението

Процесът по отчитане на изпълнението вече беше описан по-горе. Двигател на този процес е областната администрация, която на база разписаните в Областната стратегия процедури изисква мониторингови доклади от общините.

В рамките на настоящия анализ бяха проучени мониторинговите доклади за 2018, 2019 и 2020 г., който период в максимална степен съответства на първоначално предвидения (2019-2021г.).

В глобален план следните особености на мониторинговите доклади правят впечатление:

- Не се прави какъвто и да е анализ, нито на ситуацията, нито на ефекта и постигнатото от предходните години. Проучените доклади съдържат един и същи почти идентичен текст и остарели данни.
- Няма анализ на синергията между отделните направления, и на ефекта от тяхната взаимосвързаност.
- Подходът на описване на реализираните дейности е изброителен, без коментиране на това с коя конкретна задача изпълняват, към постигането на коя конкретна цел са насочени и какъв е бил ефекта от тях.

Приоритет „Образование“

В периода 2018-2020 г. по образователното направление се реализират множество дейности. За съжаление, насочеността им не е към поставените цели за ускоряване на процеса на десегрегация, а повече към повишаване на качеството в сегрегирани образователни институции. Въпреки, че е положително само по-себе си, този подход допълнително стимулира сегрегацията, защото намалява мотивацията на родители от общността да пращат децата си в други образователни институции, където качеството е по-високо.

Изоставяне на десегрегацията след приключване на външното финансиране според представители на общността има негативен ефект: *„Държавата не продължи тази дейност, макар че експертите видяха добрите резултати. Сега берем плодовете на несвършената работа – при нас в ЦОП идват неграмотни непълнолетни майки, които*

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

не могат да си напишат името и не говорят български език и нямат представа за правата и задълженията си. Водят ги по-възрастните."

Прави впечатление, че източниците на финансирането и инициативите са или големи национални програми („Твоят час“, „С грижа за всеки ученик“, „Развитие на системата на предучилищното възпитание“ и т.н.), или големи многосекторни проекти („Общностен център за деца и семейства“, финансиран от Световната банка, „Всички заедно за по-добро образование и здраве“, финансиран от Българо-швейцарската програма), а често инициативата принадлежи на гражданския, а не на публичния сектор.

Като резултати се отчитат множество количествени стойности, но тъй като липсва анализ, който да съдържа информация за базови стойности, е трудно да установим до каква степен очакваните резултати са постигнати. Можем да направим единствено обосновано предположение за добър обхват на подлежащите на задължително обучение и образование. Това е и единствената тема на заключителната оценка на работата по приоритет „Образование“ в мониторинговите доклади.

Приоритет „Здравеопазване“

По отношение на здравната грижа, подходът изглежда по-различен в сравнение с образованието, като тук се залага на институционализирането на мерките.

С основна роля на първо място може да посочим Общностния център за деца и семейства в Столипиново. Финансиран по проекта за социално включване на Световната банка, благодарение на центъра можем да заключим, че по отношение поне на една от целевите групи, а именно децата с увреждания, е налице добър обхват. Трудно е да оценим другите съпътстващи дейности заради липсата на базови показатели и количествени индикатори, с които да измерим отчетените количествени стойности на предоставени консултации, прегледи, сесии, информирани лица и др.

Два Центъра за обществена подкрепа са натоварени с (предимно информационни) дейности в подкрепа преодоляване на ниската здравна култура сред част от представителите на целевата група.

Посочения вече проект „Всички заедно за по-добро образование и здраве“, финансиран от Българо-швейцарската програма, действа през целия наблюдаван период и съдържа компонент за здравна грижа.

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

Като особено ползотворна е отчетена дейността на здравните медиатори, за които се отчитат сериозни количествени процесни индикатори за свършена работа. За съжаление липсват индикатори за ефект/ резултат от тази работа.

Приоритет "Жилищни условия и инфраструктура"

В това направление Общинският план съдържа малка част от възможните мерки, вписани в Областната стратегия, но пък те са свързани със сериозни капиталови инвестиции.

На първо място, отчита се регулирането и отреждането на терен за строителство на социални жилища. Можем да проследим процеса от регулирането през 2018 до началото на строителството през 2020 г. на 74 социални жилища за нуждаещи се от квартал Столипиново.

Извън тази инвестиция обаче можем да отбележим само ремонти в две социални услуги, и включването на няколко столипиновски блока в националната програма за енергийна ефективност.

Като основна трудност и пречка пред реализирането на дейности по това направление е посочен проблемът с големия брой незаконни постройки, чието премахване би създавало социална катастрофа и напрежение, но чието съществуване възпрепятства инфраструктурни проекти и законно строителство.

Приоритет „Заетост“

Въпреки, че този приоритет би следвало да има ключово значение за успеха на усилията на Общината в интеграцията на целевите групи, отчетената работа по него е изключително малко. От осем цели на Националната стратегия и шест цели в Областната стратегия 2012-2020 г., в Общинския план за действие отражение намират една цел и четири задачи.

Оказва се, че ако не броим успешното създаване от Националния алианс за работа с доброволци на социално предприятие от шивашката промишленост, единственото, което може да се отчете като работа по това направление, е наемането на представители на ромската общност в общинските „Чистота“ и „Градини и паркове“, при което имаме намаляване на техния брой от 1500 през 2018 до около 1000 през 2020 г., както и

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

назначаването по програма на лични асистенти (40 през 2019 г. и 120 през 2020 г.). През 2020 г. се отчитат и назначените общо 14 здравни и образователни медиатори от описани по-горе проекти.

Приоритет „Спазване на законите и недискриминация“

И в това направление трудно може да говорим за целенасочена работа на Общината по постигане на заявените цели.

През 2018 и 2019 г. като част от проект на гражданска организация функционира услуга за правна помощ, с фокус върху ромски жени и момичета. Младежката организация „Младежки клуб – Рома“ пък е провеждала информационни срещи в общността по проблемите на правата на човека и дискриминацията.

Като дейност на самата Община може да посочим работата на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в рамките на движението „Училището – безопасна среда“.

Приоритет „Култура“

Това е приоритетът, по който в рамките на проучените годишни мониторингови доклади наблюдаваме най-голям брой дейности, факт, който е тясно свързан с обявяването на Пловдив за Европейска столица на културата за 2019 г.

През 2018 г. се реализират няколко проекта на граждански и творчески организации (Лумикс, Медея, Get To Stolipinovo и др.), както и малък компонент от описания вече проект „Всички заедно за по-добро образование и здраве“.

През 2019 г. в отчета откриваме данни за реализирани 31 проекта/ дейности, финансирани от множество източници, най-вече по линия на „Пловдив – европейска столица на културата 2019“. За съжаление липсва анализ или коментар на евентуалния ефект за общността от реализирането им.

През 2020 г. дейността на Общината в това направление намалява драстично и се свежда само до традиционното честване на някои събития, важни за различните етноси на територията на Пловдив. Допълнително за намаляването на обема допринася и

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект "Граждански мониторинг на изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в община Пловдив" Договор № BG05SFOP001-2.025-0112-C01

епидемията от Ковид-19, която налага отмяната или провеждането онлайн на редица събития, вкл. и от културния календар.